

Quæstionum, Et Resolutionvm Legalium Libri Duo

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo - Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, 1683

Cap. IX. Emptor bonorum qui assumpsit sibi onus solvendi census annuum in partem pretii, ad exonerationem venditoris intra certum tempus, an teneatur soluere ad valorem monetæ currentis tempore ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98367](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98367)

restituatur: quod & notavit Peguer. *decis.* 38. n. 5. & 6. Fontanel. *de pact. nuptial. claus.* 5. glos. 8. part. 7. n. 8. ubi dicitur, quod hoc casu censetur data facultas depositario utendi pecuniis depositis: quod & repetit n. 14. Rot. apud Pacific. *decis.* 132. n. 6. Mantio. *de tacit. convent. lib.* 10. tit. 2. n. 10. & tit. 3. num. 12. propter tacitam videlicet utendi facultatem depositatio concessam. Gaspar Roderic. *de annuis reddit. lib.* 3. g. 1. r. n. 19. qui distinguit utrum depositum factum fuerit simpliciter ad numerum, & tunc dicit eo ipso actum videri, ut depositarius pecunia deposita uti possit, & dumtaxat teneatur tantundem restituere; an vero depositum factum fuerit, ut eadem species reddatur (in quo casu non versabatur depositum, de quo agebatur; & tunc eadem omnino species juxta conventionem restituenda sunt. ¶ At in casu proposito depositarius ad summam 1000. scutorum simpliciter erat obligatus, & sic erat dumtaxat generis debitor: ergo solvendo pecuniam in genere, liberationem consequi debebat. Büdel. *in tract. de monet. c.* 6. num. 4.

6 Præmissis accedebat consideratio qualitatis depositarii, qui licet facultatibus esset idoneus, non tamen adeo divitiis abundabat, ut pecunias otiosas apud se retinere soleret; quæ consideratio hoc operatur, ut multo facilius ipsi depositario concessa videretur facultas utendi deposito, ut advertit Trentacinq. *lib.* 2. *variæ. resol.* 3. de *depos. n.* 7. *versic. tertius* & ultimus casus, & *versic. hic tertius casus.* Cancr. *lib.* 3. c. 7. n. 55. & 65. & sequentibus.

7 Neque obstat debent quæcumque in contrarium opponi possent ex Theaur. *in tract. de monet. part.* 2. n. 70. quia omnibus bene satisfacit Larrea *decis. Granatens.* 14. n. 80. *juncto* n. 29. & per totam illam decisionem, ubi difficultatem propositam ad longum examinat, & contrariis bene respondet, asserens in Senatu illo fuisse judicatum, depositarii damno cedere valoris monetarum alterationem. Si autem damnum spectat ad depositarium, eodem modo commodum & lucrum ad illum spectare debet, ut dictum est *c. precedentis.* n. 3. & 4. Ricc. *collect.* 1803. Larrea *dicta decis.* 14. n. 16. & n. 8. unde cum habeamus decisionem in terminis, non videtur amplius disputandum: ¶ & quamvis versaremur in dubio, concludendum potius esset, depositum ea ratione factum esse, ut non idem, sed ut tantundem reddatur. Ludovif. *decis.* 146. n. 16. & sequentibus. & n. 24. *versic. in dubio tamen.* Unde conclusum fuit, depositarium liberari solvendo summam 1000. scutorum, iuxta cursum monetæ temporis restitutionis depositi.

CAPVT IX.

Emptor bonorum qui assumpsit sibi onus solvendi censum annum debitum per venditorem, intra certum tempus, an teneatur solvere de moneta currenti, seu alio valore temporis impositionis census; an temporis, quo onus istud sibi assumpsit; an temporis quo dilatio ipsi data expiravit; an denique temporis quo fuit in mora censum extinguendi.

SUMMARIUM.

1 In dubio solutio debet fieri iuxta monetam tempo-

ris contractus, si certa species non fuerit promissa.

- 2 Per assumptionem debiti alieni, absente creditore factam, non extinguuntur hypotheca.
- 3 Accollatio habet vim solutionis inter accollentem, & cum ad cujus exonerationem fit accollatio.
- 4 Qui alienum debitum in se assumit, teneturolvere eodem modo quo primus debitor, ad cuius exonerationem sese obligavit, & in eadem moneta.
- 5 Omnia onera transferuntur in eum, qui alienum debitum in se assumpsit.
- 6 Assumens in se alienum debitum, subrogatur in locum primi debitoris.
- 7 Assumptio, seu accollatio alieni debiti, constituit partem pretii.
- 8 Per assumptionem alieni debiti, quis constituitur verus debitor.
- 9 Aliud est esse debitorem extinctionis, aliud sortis principalis census.
- 10 Assumens alienum debitum multo magis obligatur si promiserit relevare, & indemnem servare primum debitorem, cum clausulis amplificationis.
- 11 Expressio certorum onerum, denotat conclusionem aliorum non expressorum.
- 12 Debitor morosus tenetur ad augmentum monetæ post moram adveniens.
- 13 Non est locus tacita renunciationi, quando adest expressa declaratio animi, & protestatio in contrarium.

Emptor cujusdam ruris assumpsit in partem pretii onus solvendi censum annum debitum per venditorem, qui in certis auri speciebus extinguendus erat, prout per sententiam adversus venditorem in contradictorio judicio latam, fuerat declaratum. Quæsitum fuit, utrum augmentum valoris specierum cederet damno emptoris, vel venditoris.

Quatuor hic tempora consideranda sunt. Primum tempus, quo redditus ille annuus creatus fuit; tunc enim aurei valebant septem libras & octo solidos. Secundum est tempus, quo ruris venditio, & per consequens assumptio oneris solvendi, seu ut loquuntur, accollatio facta fuit per emptorem: & tunc aureus erat valoris octo librarum. Tertium est tempus quatuor annorum, quod emptori concessum erat ad faciendam extinctionem istius redditus assumpti, seu accollati. Quartum tempus præsens, quo emptor fuit in mora extinguendi redditum, quem in se assumpsit rat extinguendum intra quadricennium.

Quod attinet ad valorem currentem tempore quo ruris venditio facta fuit, & emptor sibi onus redditum solvendi vel extinguendi assumpsit: Concludendum est, emptorem teneri solvere aureos, aut illorum valorem tunc emptoris currentem. ¶ Quia cum certam monetæ speciem non promiserit, tenetur solvere monetam, juxta valorem temporis quo contraxit, l. cum quid ff. si cert. petat. Roman. *consil.* 123. n. 1. *versic. tertio idem principaliter.* Purpur. *consil.* 179. n. 4. & 6. volum. 1. ubi hoc explicatur: sed quia hæc ratio multas recipit interpretationes, de quibus superius actum est, & nominatim c. 3. n. 49. & alibi. Ideo vera ratio est, quia obligatio hujus emptoris relationem habebat ad obligationem in certa monetæ autæ specie, aut illius valore conceptam.

Præcipua difficultas consistit in tertio, & quarto tempore; utrum videlicet debeat attendi valor primi temporis, an tertii, hoc est temporis impositionis census;

cenſus : an temporis quo emptor illum redimere tenebatur : Item utrum attendatur dictum tempus im-
positionis cenſus, an vero tempus præſens, quo valor
monetarum valde auctus fuit poſt moram emptoris.

Quantum ad primum, augmentum monetæ quod
intervenit inter tempus venditionis, & tempus pro-
miſſæ extinctionis : Dixi emptores ad illius præſta-
tionem teneri, quia licet creditores, quibus ſolutio
fieri debet, non liberaverint debitores principales
cenſus, ex eo quod aſſumptio oneris ſolvendi, ſeu
(ut dicunt) accollatio facta fuit, iſtis creditoribus
2 abſentibus : ꝛ quæ de cauſa nulla extincta fuit obliga-
tio reſpectu creditorum principalium, ut cenſuit Ro-
ta poſt tractat. Duar. de cenſib. decif. 238. num. 2.
3 & decif. 26. num. 5. Iſi tamen emptores ab ipſo die
celebratæ venditionis, onus aſſumpſerunt ſolvendi
dictum cenſum, & effecti fuerunt veri illius debito-
res : cum accollatio habeat vim ſolutionis inter ac-
collationem, & cum ad cuius exonerationem fiat ac-
collatio : Rot. decif. 547. num. 1. & 2. apud Cenſum,
& perinde ſit ac ſi dicti emptores ab initio cenſum
impoſuiſſent, & illius pretium recepiſſent. Cenſus
4 in dicto tract. de cenſib. quaſt. 73. num. 16. ꝛ Et pro-
pterea teneantur illum ſolvere juxta formam & natu-
ram primi illius contractus, & eo modo quo tene-
bantur illi qui cenſum illum impoſuerant. Cenſ. dict.
num. 16. verſic. hic autem obiter. Rot. apud Cenſ. de-
cif. 337. num. 2. ubi dicitur, quod qui onus ſolvendi
cenſum aſſumit, teneatur ſolvere ad rationem decem
aureorum auri in auro, licet tempore obligationis
5 non ſolverentur niſi octo ꝛ Et generaliter verum eſt,
omnem accollationem, ſeu alieni debiti aſſumptio-
nem, tranſferre omnia onera & incommoda debiti
accollati. Thuc. lib. 1. littera A, conſul. 84. Giurb.
decif. 53. num. 10. in fine. Atque ita decifum fuit per
Rotam Avenionenſem, decif. 208. à numero 1. ad 5.
Vbi fuit dictum, emptorem qui promiſerat in
partem pretii ſolvere quandam ſummam ad exo-
nerationem venditoris, teneri ſolvere in eadem
moneta, in qua venditor ſolvere coactus fuiſſet :
idque duplici ratione. Prima, quia cum emptor
aſſumit ſibi debitum alienum, cenſetur illud aſſum-
pſiſſe cum omnibus ſuis qualitatibus, maxime quia
facta fuerat mentio instrumenti, cujus cancella-
tionem emptor obtinere debebat, cum ſpeciali de-
ſignatione anni, diei, & Notarii, qui contractum
ſumpſerat. Secunda, quia imputandum eſt emptori
qui legem apertius dicere poterat : ideo emptor con-
demnatus fuit ad ſolvendum omnem majorem mo-
netæ valorem.

6 Quod etiam alia ratione probari poteſt in caſu
propoſito, quia partium contrahentium intentio fue-
rat ut emptores eſſent ſubrogati in locum venditoris
in illo debito, juxta notata per Duar. dicto tract.
de cenſibus, §. 3. quaſt. 13. numero 28. verſic. & eadem
7 ratione. per jura ibidem per eum allegata : ꝛ Et quia
partes voluerunt debita illa, quæ ſibi emptor aſſum-
pſit, conſtituere partem pretii : juxta notata per
Mangil. in tract. de ſubſtitutionib. quaſt. 109. num. 2.
8 & 8. Maſtrill. decif. 37. ſub numer. 9. part. 1. Ludoviſ.
decif. 28. quem reſert & citat Mangil. in dicto tract.
quaſt. 168. num. 4. ꝛ Vnde à die contractus emptio-
nis, venditor teneatur ad ſolutionem illius cenſus, non
tanquam extraneus & tertius, ſed tanquam princi-
palis debitor : cum teneatur ex proprio facto, & ex
proprio contractu, dum conſtituit ſe ſoluturum, &
cenſum redempturum pro venditore. Cenſ. in dicto
tract. quaſt. 105. n. 10. Rot. apud eundem decif. 437.
num. 2.

Tom. I. Pars II.

Quod ſi obiiciatur, quod ante tempus deſtinatum
extinctioni dicti redditus, & ſortis principalis ſolu-
tioni, emptor non erat in mora, & per conſequens
non tenebatur ad aliquod intereſſe majoris valoris
monetarum ? Reſponſio eſt in promptu, quia peti-
tio dicti majoris valoris non fundatur præciſe in
mora, ſed potius in eo quod debitum ab ipſo vendi-
tionis die factum fuit proprium emptoris debitum :
ꝛ quia licet nondum eſſet debitor extinctionis, quia
9 illius dies nondum advenerat ; tamen ab ipſo die
contractus, erat debitor ſortis principalis, & redi-
tum maturandum ; & tanquam talis poterat con-
veniri.

Diverſa enim ſunt, quod quis per accollationem
ſit debitor cenſus, & quod ad illius redemptionem
cogi poſſit : quia qui onus ſolvendi cenſum ſibi
aſſumit, quamvis verè ſit illius debitor, non ſta-
tim ad ejus extinctionem cogi poteſt, niſi ita con-
ventum ſit inter emptorem & venditorem ſolvendi
onus ſibi aſſumentem : & ſic aliud eſſe debito-
rem cenſus, aliud eſſe debitorem extinctionis ipſius :
ut colligitur ex notatis per Cenſ. in tract. de cenſib.
quaſt. 106. numero 15. verſic. ſed poſſet circa hoc du-
bitari.

Et ſupradicta multò magis locum habent, ſtante
10 pacto, quo emptor promittit dictos redditus ſolvere,
& ſortem principalem tempore convento reſtituere,
& de dictis ſummis & partitis relevare, & indemnem
ſervare venditorem : quæ verba oſtendunt mentem
contrahentium fuiſſe, ut venditor in totum ſe exime-
ret à ſolutione dicti cenſus, & ſortis ejusdem, & de
omnibus venditor eſſet oneratus : quod ſane æquitati
conſonum erat, ut notavit Rota dicta decif. 337.
num. 2. verſic. concurrebat etiam, poſt tractatum Cenſui
de cenſib.

Præterea cum conventum fuiſſet, quod venditor
11 durante biennio teneatur ſolvere redditus currentes
quoad exceſſum, qui erat ultra quinque pro centen-
ario (cum cenſus eſſet ad rationem ſeptem) colligitur
ex eo, quod ab omnibus aliis voluit ſe eximere, quia
expreſſio certorum onerum inferit exclusionem om-
nium aliorum. Gabriel conſil. 137. num. 32. volum. 2.
Surd. conſil. 234. n. 18.

Quod attinet ad incrementum monetæ, quod
12 contigit poſt tempus ſolutioni præfixum, nullo mo-
do poteſt emptor ab eo ſe eximere : tum quia mox
oſtenſum fuit augmentum, quod contigit poſt con-
tractum, deberi per emptorem : tum etiam alia ſpe-
ciali ratione, quia ab illo die ob non factam redem-
ptionem & extinctionem cenſus, juxta promiſſio-
nem, fuit conſtitutus in mora. Duar. in tract. de
cenſib. §. 3. de cenſus ſolutione, quaſt. 6. num. 28. ubi ge-
neraliter dicit, quemcumque debitorem moroſum
teneri ad augmentum monetæ ſuperveniens : & docet
Bald. in l. vinum, num. 23. ſub finem. ff. ſi cert. petat. Bart.
in l. cum quid, numero 17. ff. eodem tit. & ita judica-
tum reſert Berlich. decif. 156. num. 7. & ſequenti-
bus lib. 2. præſt. conſul. 36. num. 62. Theſaur. decif. 174.
num. 4.

Neque eſt, quod opponatur, venditorem recepiſſe
ab emptore cenſus currentes, illòſque creditori dicti
reditus annui perſoluiſſe, ſupplendo de proprio ma-
jorem valorem monetæ, & ſic ſibi præiudicaſſe.

Reſponderetur enim, omiſſis aliis rationibus, quod
13 nunquā colligi poteſt tacita iuris quaſiti renunciatio,
quoties adeſt expreſſa proteſtatio in cōtrarium. pro-
pter hoc caſu aderat : quia venditor poſtquā per ſententiā
fuerat condemnatus ad ſolutionem augmenti monetæ,
ſententiā emptori intimari curavit, & citari fecit ad
viden

videndum ordinari, quod ipse tenebitur eundem venditorem relevare, & indemnem servare ratione dictæ majoris valoris: unde ex actibus postea factis non potuit induci tacita juris renuntiatio, quia non querendum est de tacito, ubi adest expressio in contrarium. *Surd. consil. 35. num. 10.* unde conclusum fuit emptorem ad illum majorem valorem monetarum esse obligatum.

CAPVT X.

Debitor solvens cum sciret proximè publicandum Principis Edictum super mutatione monetarum, utrùm liberationem plenam consequatur: & an is qui ignorans solutionem sic recipit, possit molestare solventem.

S V M M A R I V M.

- 1 *Venditor qui sciebat bonitatem rei vendita non esse duraturam, est in dolo, si de hoc certiores non fecerit emptorem ignorantem.*
- 2 *Qui contraxit ex eo quod sciebat Principis Edictum brevi publicandum circa rem de qua contractus initus fuit, tenetur hoc notificare alteri contrahenti.*
- 3 *Et talis sic contrahens crimen stellionatus incurrit.*
- 4 *Et tenetur ad interesse.*
- 5 *Solvens pecuniam statim reprobandam, tenetur ad interesse, si is, cui solutio facta fuit, non habuit legitimum temporis spatium ad expendendam illam monetam: secus si habuit tempus ad illam expendendam.*
- 6 *Dolus arguitur brevitate temporis, quo Edictum publicatum est.*
- 7 *Solutio habetur pro non facta, cujus utilitas non est duratura.*
- 8 *Referuntur Doctores de hac materia tractantes.*

ANno 1639. cum moneta aurea passim in Gallia, & in statu Avenionensi expendere, & reciperetur tonsa, & pondere diminuta cum magno excessu; tandem post secretum quendam super proximo regulamento monetarum rumorem, dicti regulamenti certa notitia devenit ad Civitatem Avenionensem die 17. Novembris sub vesperum, quæ fuit publica effecta die sequenti 18. Novembris 1639. matutinis horis, & aurei valor ad ratam ponderis reductus fuit in commercio, nec amplius leves aurei pro antiquo & vero aurei valore admissi. Mercatores quidam qui ab amicis de proxima reductione aureorum concitatis equis moniti fuerant, emerunt plurimas merces, easque in pecunia numerata ante notitiam venditorum futuræ mutationis in aureis levis perfolverunt.

Dubitatum fuit utrùm venditores agere possent adversus emptores ad damni passi refectionem. Et stantibus præmissis fuit affirmativè conclusum, per text. in l. si vinum 15. versic. planè, ff. de pericul. & commod. rei vendit. ibi, cum intelligeret venditor non duraturam rei bonitatem, nec admonuit emptorem, tenebitur ei quantum ejus interesset fuisse admonitum. Per quem textum Salic. & Bald. ibidem notat, dolum colligi in contrahente, qui sciens rei bonitatem non du-

ratam contrahit, nec emptorem admonet proximè futuræ deteriorationis. Et in terminis illius qui contrahit, cum sciret proximè futuram Edicti, vel constitutionis publicationem, tradit Pintel. ad l. 2. Cod. de rescind. vendit. part. 3. numero 21. 22. & 23. Et cum emptor in casu proposito sciret proximè futuram monetarum mutationem, dicitur contraxisse propter dolum, & dolum dedisse causam contractui, qui propterea subjacet rescissioni, etiam si non adsit læsio ultra dimidiam. Stracc. in tract. de sponsionib. §. item quaro, Vincentius. fol. mibi 233. n. 3. Vbi amplius addit, sic solventi pretium in moneta, quam sciebat reprobandam, obici posse crimen stellionatus, quod omnibus illis generaliter obijciatur, qui dolo quid fecerint: l. 3. ff. de crimin. stellion. Et probatur per doctrinam Bartol. in l. quaro, ff. de act. empt. & vendit. Vbi dicit, quod si quis sciebat de proximo publicandum esse decretum super pretio frumenti, & magnam quantitatem vendidit antequam publicaretur, & non certiores fecit emptorem, tenetur ad interesse.

Idem tradit Bald. in l. acceptam, numero 25. in 17. quæst. Cod. de usur. ubi dicit, quod si mutatio fuerit repentina, quia creditor non potuit pecuniam propter temporis breviteratem expendere; sed ea statim reprobanda, seu recusata fuit; succurrendum est illi cui solutio facta fuit: si vero tale tempus intercessit per quod pecunia converti poterit in utilitatem recipientis, tunc solutio non potest controversi: cujus dictum sequitur Afflict. decis. 194. num. 2. versic. item allegabatur, & sic etiam distinguit Giurb. dec. 87. num. 33.

Et sanè ex brevitate temporis inter venditionem seu solutionem, ac notitiam publicam regulamenti seu edicti monetarum intervenientis, dolum præsumi debere, testatur Marfil. in rubric. de fidejussoribus, num. 88.

Denique ad præmissa confert illa juris regula, quæ vult solutionem haberi pro non facta, cujus utilitas non est duratura: ut habetur apud Larream decis. Granatenf. 13. num. 36. Caroc. de deposit. part. 1. quæst. 5. num. 5. versic. octavo. Bartol. in l. acceptam, quæst. 17. Cod. de usur. Hostiens. in cap. quanto, solum. 3. de iurejur. versic. si autem diminuta non est.

Et prædicta confirmantur ex traditis per Menoch. consil. 952. num. 22. Larream dist. decis. 13. Solam de monet. cas. 22. num. 5. Giurb. decis. 87. n. 17. & 33. The-saur. jun. in tract. de monet. part. 1. num. 68. Duard. de censib. §. 5. quæst. 49. n. 4. Bonacin. de contract. disput. 3. quæst. 4. puncto unico, num. 36. Gratian. discept. forens. cap. 884. num. 25. & sequentib. & cap. 260. num. 19. Cod. Fabr. lib. 8. tit. 29. definit. 37.

CAPVT XI.

Exactorem, cui factum fuit mandatum, seu indicatio solvendi alicui creditori in moneta currenti, contra formam contractus censualis, non teneri ultra indicationem: hoc tamen non nocere ipsi creditori; quamvis uti Secretarius Communitatis instrumentum indicationis rogasset. Et quomodo solutio fieri debeat, quando quis promisit solvere in testutis, regalibus & solidis. Quid si solidi non reperiantur,

aut